

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci stěžovatele: **T. E.**, zast. advokátkou JUDr. Lenkou Pavlovou se sídlem AK Palác Patium, Žitavského 496, Praha 5 - Zbraslav, 156 00, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 10. 2004, č. j. 28 Az 22/2004 - 25,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 10. 2004, č. j. 28 Az 22/2004 – 25, **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 1. 2004, č. j. OAM-3648/VL-10-ZA08-2002 nebyl stěžovateli udělen azyl z důvodů nesplnění podmínek stanovených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo rozhodnuto o tom, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona.

Dne 28. 7. 2004 převzal žalobce (v tomto řízení pak stěžovatel) mj. výzvu soudu prvního stupně (č. l. 8), ve které byl poučen, aby se vyjádřil k možnosti vyjádřit souhlas či nesouhlas s tím, aby soud rozhodoval o věci bez jednání ve smyslu ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. S nedodržením stanovené lhůty spojil soud ve své výzvě fikci negativního vyjádření. Ve stanovené lhůtě stěžovatel na výzvu nereagoval.

Krajský soud v Hradci Králové shora uvedeným rozsudkem žalobu zamítl a své rozhodnutí podrobně odůvodnil. Podanou kasační stížností se stěžovatel domáhá zrušení napadeného rozsudku pro jeho nezákonnost. Stěžovatel je přesvědčen, že žalovaný nezjistil skutečný stav a pouze setrval při hodnocení výpovědi stěžovatele jako nevěrohodné. V dalším se obšírně zabývá právem na tlumočníka, mj. uvádí, že pro neznalost češtiny nebyl schopen reagovat odpovídajícím způsobem na sdělení soudu. Má za to, že řízení před prvostupňovým soudem nerespektuje zásadu rovnosti stran a spravedlivého procesu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozhodnutí kasační stížností napadené v mezích uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Na úvod Nejvyšší správní soud ze své judikatury připomíná zásadu, že jestliže soud rozhoduje o věci bez nařízení jednání (§ 51 s. ř. s.), přičemž ze spisu potřeba nařizovat jednání nevyplývá, není nutné ustanovit účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, protože taková potřeba nevyšla najevo (3 Azs 26/2003). Jedním ze znaků suverenity České republiky je užití českého jazyka. Proto i rozsudky soudů, jakož i rozhodnutí jiných státních orgánů jsou důsledně vyhotovovány a účastníkům řízení doručovány v českém jazyce a jen toto (úřední) znění je závazné a způsobilé vyvolat právní účinky (1 Azs 90/2004).

Ze spisového materiálu bylo zjištěno, že v průběhu správního řízení bylo ve všech případech jednáno v jazyce anglickém, který sám označil za jazyk, kterému rozumí a za účasti tlumočníka; angličtina je uváděna i jako úřední jazyk v Nigerii. Stěžovatel tak nebyl v tomto ohledu správním orgánem zkrácen na svých zákonných právech.

Za důvodnou však soud shledal námitku stěžovatele, že byla porušena jeho zákonná práva v řízení o žalobě před soudem prvního stupně, když mu nebyla umožněna faktická účast v tomto řízení.

Ve smyslu ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba a správní orgán, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveném v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení.

Předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. právu na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), stejně tak i právu vyjádřit se ke způsobu projednání věci bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně zaručených právech krácen. Obdržel-li stěžovatel výzvu soudu, v níž byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění práv v řízení před soudem bez dalšího v jazyce, kterému nerozuměl, tudíž mu nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soud prvního stupně nedostal své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči stěžovateli, nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. 5 Azs 5/2003).

Nejvyšší správní soud důkladně prostudoval soudní spis, avšak nenalezl v něm anglický překlad poučení podle § 51 s. ř. s., ale ani pokyn k odeslání anglické verze tohoto poučení z č. 1. 8. Proto uzavřel, že došlo k pochybení shora uvedenému.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí soudu v prvním stupni trpí vadou řízení, která zakládá jeho nepřezkoumatelnost a která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrací věc k dalšímu řízení, v němž se soud prvního stupně zaměří na nápravu vytykaného pochybení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud prvního stupně ve svém novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. července 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu